

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-4273/2013. számú ügyben**

Ügyintéző: dr. Zséger Barbara

Az eljárás megindulása

A panaszos beadványa szerint a rendőrség indokolatlanul igazoltatta, előállította és számára aránytalan sérelmet okozva alkalmaztak vele szemben kényszerítő eszközt.

A panasz alapján felmerült a jogbiztonság követelménye, a tisztességes eljáráshoz, a személyes szabadsághoz, a jogorvoslathoz, valamint az emberi méltósághoz való jog sérelmének gyanúja. Erre figyelemmel – az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 20. § (1) bekezdése alapján – vizsgálatot folytattam. Annak során tájékoztatást kértem az Országos Rendőr-főkapitányságtól.

Érintett alapvető jogok

A személyes szabadsághoz való jog: *„Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.”* (Alaptörvény IV. cikk /1/ bekezdés)

A jogorvoslathoz való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”* (Alaptörvény XXVIII. cikk /7/ bekezdés)

A jogállamiság elve és az abból fakadó jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független, demokratikus jogállam.”* (Alaptörvény B) cikk /1/ bekezdés)

Az emberi méltósághoz való jog: *„Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”* (Alaptörvény II. cikk)

A tisztességes eljáráshoz való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”* (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bek.)

A megállapított tényállás

A beadvány szerint a panaszos 2013 februárjában tanúként való kihallgatásra szóló idézésre jelent meg a Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányságon. Mindenekelőtt az objektumórtól érdeklődött arról, hogy ügyvédje megérkezett-e már. Az objektumőr – tekintettel a panaszos belépési szándékára – elkérte tőle személyi igazolványát. A panaszos az igazolványt nem adta át, mondván hogy inkább kint megvárja ügyvédjét és vele együtt tér majd vissza. A Közrendvédelmi Osztály két beosztottja a panaszos után ment és a rendőrség épülete előtt felszólította személyi igazolványának, vagy útlevelének átadására. Ennek megtagadása után az intézkedő rendőr közölte a panaszossal, hogy előállítja, majd megbilincselte és a rendőrség épületébe vezette. A ruhaátvizsgálás során panaszos zsebéből előkerült a személyi igazolványa. A személyazonosítás időtartama alatt a panaszos megbilincselve várakozott. Az intézkedő rendőrök a panaszos ellen szabálysértési feljelentést tettek személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése miatt.

A panaszos az intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazása ellen panasszal élt, amelyet mind első-, mind másodfokon – alaptalanként – elutasítottak. Mindkét határozat indokolása szerint az intézkedésre azért volt szükség, mert a panaszos többszöri felszólítás ellenére sem volt hajlandó személyazonosságát igazolni. Egyik eljárásban sem vizsgálták a kényszerítő eszköz alkalmazásának jogosságát, megalapozottságát, és az arányosság követelményének való megfelelést, annak ellenére, hogy a panaszos a panaszt és a fellebbezést kifejezetten a kényszerítő eszköz alkalmazása, annak aránytalanága miatt nyújtotta be.

A vizsgálat megállapításai

1. A hatásköröm tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztestület, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, önálló bírósági végrehajtó vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (5) bekezdése értelmében a vizsgálatot érintett Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányság rendvédelmi szerv, így tevékenységének vizsgálatára rendelkezem hatáskörrel.

2. Az alapvető jogok és az ügy érdeme tekintetében

Az alapvető jogok biztosja egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta a biztosok következetesen, zsinórmértékként támaszkodnak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazzák az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi tesztek.

Magyarország Alaptörvénye (továbbiakban: Alaptörvény) alapjogokkal kapcsolatos megfogalmazása nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, legalábbis az alapjogi követelmények és alapjogok tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ellentétes lenne a korábbi Alkotmány szövegével. A normaszövegben előfordul részben eltérő fogalmazásmód, kiegészítés, kihagyás, de mindaddig, amíg az alkotmányértelmezési monopóliummal felruházott Alkotmánybíróság ellenkezően nem nyilatkozik – álláspontom szerint – *vélelmezendő, hogy az Alkotmány szövegéhez kapcsolódó korábbi alkotmánybírósági megállapításokra valamennyi alaptörvény-értelmezőnek, így az alapvető jogok biztosának is figyelemmel kell lennie.*

Az ombudsmani gyakorlatban továbbra is hivatkozási pontot jelent tehát az egyes alkotmányos jogokat és követelményeket értelmező alkotmánybírósági esetjog. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában mutatott rá arra, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”.

A vizsgált ügyben a panaszossal szemben a következő, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) szerinti intézkedéseket fogantatosították: igazoltatás (Rtv. 29. §), ruházat átvizsgálása (Rtv. 31. §), előállítás (Rtv. 29. § (4) bek. és 33. §) és kényszerítő eszköz, nevezetesen bilincs alkalmazása (Rtv. 48. §).

a.) A panaszos igazoltatására a rendőrség épületének elhagyása után, az épület előtti területen került sor. A beléptetést végző rendőrségi alkalmazottal közölte, hogy egyedül nem kíván bemenni, kint megvárja ügyvédjét és majd együtt térnek vissza.

Az igazoltatást a Közrendvédelmi Osztály rendőrei végezték, akik az épületből a panaszos után mentek az utcára. Az Rtv. 29. § (1) bek. a) pontja szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani. *Az igazoltatásra az Rtv. idézett rendelkezése értelmében tehát csak akkor kerülhet sor, ha az Rtv-ben megállapított valamely feltétel fennáll. A rendelkezésemre bocsátott, intézkedésről készült rendőri jelentés egyik feltétel meglétére sem utalt. A panaszos ügyvédje nélkül nem kívánt belépni a rendőrség épületébe, az előtt várakozott, a belépés feltételeként előírt személyazonossága igazolásának kötelezettsége tehát nem állt fenn. Nem volt szükséges az igazoltatás elvégzése a közrend, a közbiztonság védelme, vagy bűnmegelőzési, bűnüldözési célból sem. Nem kellett megállapítani ott tartózkodásának jogszerűségét sem, ezen kívül nem volt közlekedésrendészeti ellenőrzés és nem voltak veszélyben mások jogai. A szóban forgó rendőri intézkedésnek tehát jogalapja nem volt.*

Az Alkotmánybíróság több határozatában megfogalmazta, hogy *a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság „az állam [...] kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság tehát nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is”. [9/1992. (I. 30.) AB határozat] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy „a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket”. [56/1991. (XI. 8.) AB határozat]*

A vizsgált esetben a rendőrség a jogalap nélküli igazoltatással megsértette a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményét.

b.) Az igazoltatás panaszos általi megtagadása után őt a Közrendvédelmi Osztály intézkedő rendőrei előállították. A rendelkezésemre álló dokumentumok szerint az előállítás oka a személyazonosság igazolásának megtagadása volt. Az Rtv. 29. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható. Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. Az Rtv. idézett szabályai alapján tehát a rendőrségnek joga van az érintettet előállítani, ha a személyazonossága igazolását megtagadja, vagyis az igazoltatás sikertelen. *A vizsgált esetben maga az igazoltatás is nélkülözte a jogalapot, így az erre alapozott előállítás sem lehetett jogszerű (törvényes).* Az előállítás szükségtelen is volt abban a tekintetben, hogy a panaszos zsebéből a későbbiekben előkerült a személyazonosító igazolványa, az Rtv. 29. § (6) bekezdése pedig lehetőséget ad a rendőrnek az igazoltatott személy ruházatának átvizsgálhatja, ha az a személyazonosság megállapítása céljából szükséges. Az Rtv. 15. § (2) bekezdése szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely – az eredményesség biztosítása mellett – az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. Megállapítható tehát az is, hogy *a rendőrség az előállítással az Rtv. által előírt, a rendőri intézkedésekkel szemben elvárt arányosság követelményét is megsértette.*

*A személyes szabadságot, mint alapjogot – az Alaptörvény megengedő rendelkezése folytán – törvény korlátozhatja [Alaptörvény IV. cikk, (2) bekezdés]. Ez történik akkor, amikor az Rtv. lehetőséget ad hatósági kényszer keretében az előállításra. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban „az egyes korlátozó rendelkezések csak akkor fogadhatók el alkotmányszerűnek, ha az általuk elérni kívánt és alkotmányosan elismert célhoz képest a korlátozás szükségszerű és arányos. Az arányosság értékeléséhez hozzátartozik az is, hogy a korlátozás folytán esetleg bekövetkező és eleve ki nem küszöbölhető sérelmek elfogadható mérvű enyhítésére garanciák legyenek. Megfelelő garanciák nélkül a szabadság-elvonásra lehetőséget adó jogszabályok alkotmányszerűsége válhat kétségesé.” [66/1991. (XII. 21.) AB határozat] *Szükségszerű tehát, hogy a személyes szabadság előállítással történő korlátozásának is törvényben foglalt garanciái legyenek, amelyeket az intézkedést alkalmazó rendvédelmi szervnek tiszteletben kell tartania. Az előállítással kapcsolatban garanciát jelent egyrészt az, hogy az Rtv. 33. §-a taxatíve felsorolja azon esetek körét, amelyek megvalósulása kapcsán lehetőség van előállításra. Másrészt a rendőrség intézkedésekkel kapcsolatos eljárását átfogóan érintő garanciális elem az Rtv. 15. §-ában előírt arányosság követelménye, amely szerint a rendőri intézkedések kapcsán általában követendő az az elv, hogy több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely a legkisebb korlátozással jár. A vizsgált esetben a rendőrség előállítással kapcsolatos eljárása ezeket a garanciális elemeket figyelmen kívül hagyta.**

A jogalap nélküli igazoltatásra alapozott, így a törvényi feltételek hiányában végzett előállítással, továbbá a rendőri intézkedések során általában tanúsítandó arányosság követelményének figyelmen kívül hagyásával, a Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányság panaszossal szemben intézkedő rendőrei megsértették a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményét és a panaszos személyi szabadsághoz való jogát.

c.) A panaszost az előállítása során a rendőrség megbilincselte. Az Rtv. 16. §-a szerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. A kényszerítő eszköz alkalmazásával összefüggésben tehát vizsgálandó, hogy fennálltak-e az alkalmazás törvényi feltételei, ha igen, érvényesült-e az arányosság követelménye.

Az Rtv. 48. §-a szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának, támadásának, szökésének megakadályozására, és ellenszegülésének megtörésére. Az Rtv. tehát taxatív szabályozást tartalmaz, felsorolva azon feltételek körét, amelyek fennállása esetén szóba jöhet a kényszerítő eszközök közül a bilincs alkalmazása. A rendelkezésemre bocsátott dokumentumokból megállapítható, hogy a panaszos esetében nem volt szó sem támadásról, sem önkárosításról, sem a szökés lehetőségéről, illetve ezektől tartani sem kellett, de ellenszegülést sem tanúsított, így azt sem kellett megtörni. *Minderre tekintettel megállapítottam, hogy az eljáró rendőrök a bilincset is jogalap nélkül alkalmazták a panaszossal szemben. Mint ahogy előzőekben már utaltam arra, a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatos törvényi garanciákat az Rtv. 15. §, 16. § és 48. §-ai tartalmazzák. A személyes szabadság korlátozásának törvényben foglalt garanciáit az intézkedő rendőröknek tiszteletben kell tartania. A panaszos esetében a rendőrség – a bilincs, mint kényszerítő eszköz alkalmazása során – a szóban forgó garanciális elemeket figyelmen kívül hagyta. A törvényi feltételek megléte hiányában végzett bilincseléssel, továbbá a kényszerítő eszközök alkalmazása során tanúsítandó arányosság követelményének figyelmen kívül hagyásával az eljáró rendőrök megsértették a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményét és a panaszos személyi szabadsághoz való jogát, de sérült a panaszos emberi méltósághoz fűződő joga is.*

d.) A panaszos a kényszerítő eszköz alkalmazása miatt panasszal élt, amelyet a Mosonmagyaróvári Rendőrkapitányság, mint alaptalant, elutasított. Az elutasító határozat indokolása szerint a panaszos „személyazonosságát többszöri felszólítás ellenére sem volt hajlandó igazolni, ezért az Rtv. 48. § d) pontja alapján, ellenszegülése megtörésére bilincset alkalmaztak”. A panasz elutasítása miatt a panaszos kimerítette fellebbezési jogát. Fellebbezését is elutasították azzal az indokkal, hogy személyazonossága igazolásának megtagadása és az ellenszegülés megtörése szükségessé tette az intézkedést.

Az általam megvizsgált dokumentumokból (rendőri jelentés, szabálysértési feljelentés) egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos nem tanúsított ellenszegülést a rendőrökkel szemben, sőt, a tanúként való kihallgatására történt idézés alapján önként kereste fel a rendőri szervet, vagyis nem kívánt kibújni a nyomozási cselekményen való megjelenés alól.

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerint *mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék*. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. „A tisztességes eljárás olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni.” [Lásd: 6/1998. (III.11.) AB hat; 14/2004. (V.7.) AB hat;].

A 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvény *expressis verbis* tartalmazza a hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való jogot, rögzítve, hogy a közhatalmú szervek, hatóságok az ügyeket részrehajlás nélkül, tisztességes módon, ésszerű határidőn belül intézzék, döntéseiket pedig a törvényben meghatározottak szerint indokolják. A tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni, és amely hatékony gátját képezi a garanciális szabályok szándékolt félretételének, félreértelmezésének, az egységes jogalkalmazás hiányából, a kiszámíthatatlanságból következő tényleges vagy potenciális érdek- és jogsérelmek bekövetkezésének. A közvetlen alkotmányi garanciák gazdaságossági és célszerűségi okokból, az eljárás egyszerűsítése vagy az időszerűség követelményének érvényesülése címén sem mellőzhetők. [49/1998. (XI. 27.) AB hat; 5/1999. (III. 31.) AB hat; 422/B/1999. AB hat;]

Az Alaptörvény szövegéből egyértelműen levezethető alapjog *a jogorvoslathoz való jog*, amelynek gyakorlása feltételhez kötött és ezek együttes fennállása esetén mindenkit megillet. A jog immanens tartalma az érdemi bírósági, közigazgatási vagy más hatósági döntések tekintetében a másik szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége (5/1992. (I. 30.) AB).

A panaszos jogorvoslati beadványait elbíráló rendőri szervek egyike sem vizsgálta, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazásának fennálltak-e a feltételei, illetve nem sérült-e az arányosság követelménye. Ezen mulasztásával az eljáró első- és másodfokú rendőri szerv *visszásságot okozott a tisztességes eljáráshoz, valamint a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben*.

Intézkedésem

A jelentésemben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásság orvoslása és jövőbeni bekövetkezése lehetőségének a megelőzése érdekében – az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján – *felkérem a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjét, hogy*

- jelentésem ismertetésével hívja fel az alárendeltségében működő személyi állomány figyelmét az Rtv. előírásai érvényesülésének garanciális jelentőségére, illetve azok maradéktalan betartására,
- független mediátor bevonásával, illetve a panaszos nyilatkozatásával kísérelje meg rendezni a panaszos és a rendőrség között fennálló konfliktust.

Budapest, 2014. április

Székely László sk.

Melléklet: Az alkalmazott jogszabályok

1. Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény

18. § (1) Az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint a) közigazgatási szerv, b) helyi önkormányzat, c) nemzetiségi önkormányzat, d) kötelező tagság alapján működő köztestület, e) a Magyar Honvédség, f) rendvédelmi szerv, g) közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, h) nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, i) közjegyző, j) törvényszéki végrehajtó, k) önálló bírósági végrehajtó vagy l) közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(2) Közszolgáltatást végző szerv – függetlenül attól, hogy milyen szervezeti formában működik – a) az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó, illetve e feladat ellátásában közreműködő szerv, b) a közüzemi szolgáltató, c) az egyetemes szolgáltató, d) az állami vagy európai uniós támogatás nyújtásában vagy közvetítésében közreműködő szervezet, e) a jogszabályban közszolgáltatásként megjelölt tevékenységet végző szervezet, valamint f) a jogszabályban előírt, kötelezően igénybeveendő szolgáltatást nyújtó szervezet. A közszolgáltatást végző szerv kizárólag e tevékenységével összefüggésben vizsgálható.

(3) Az alapvető jogok biztosa nem vizsgálhatja a) az Országgyűlés, b) a köztársasági elnök, c) az Alkotmánybíróság, d) az Állami Számvevőszék, e) a bíróság, valamint f) az ügyészség nyomozást végző szerve kivételével az ügyészség tevékenységét.

2. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény

207. § (1) Aki személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi, az igazoltatásra feljogosított személy felszólítására személyi adatainak bemondását vagy a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány átadását megtagadja, vagy az említett adatokra vonatkozólag az intézkedés során valótlanul állít, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a közterület-felügyelő is szabhat ki helyszíni bírságot.

3. A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény

15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

16. § (1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.

17. § (1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

(2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

19. § (1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

(2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani,

(4) A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a

személyazonosítás megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatotról fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.

(6) A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

31. § (1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

(2) A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremszétséto módon.

33. § (1) A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek; b) aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki; c) akinek őrizetbe vételét, előzetes letartóztatását rendelték el, vagy akinek ideiglenes kényszergyógykezelését, illetőleg elmeállapotának megfigyelését rendelték el; d) aki az őrizetbe vétel, az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kiadatási letartóztatás, a kiadatási letartóztatás, az ideiglenes átadási letartóztatás, az átadási letartóztatás, az ideiglenes végrehajtási letartóztatás, a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során megszökött, vagy a fogvatartás helyéről engedéllyel eltávozva oda nem tért vissza, a lakhelyelhagyási tilalom, a házi őrizet, valamint a távollattás szabályait megszegte, illetőleg, aki az ideiglenes kényszergyógykezelés, az elmeállapotának megfigyelése, a kényszergyógykezelés vagy a javítóintézeti nevelés alól magát kivonta; e) akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik; f) aki az ország területén jogellenesen tartózkodik.

(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,

a) aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja; b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható; c) akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közötti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges; d) aki a szülői felügyelet vagy a gyámság, valamint a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezésének hatálya alól engedély nélkül kivonja magát, és azt a gyermeket, akinek a felkutatását és előállítását gyermek átadására irányuló bírósági végrehajtás során rendelték el; e) aki a pártfogó felügyelet – külön törvényben meghatározott és a rendőrség hatáskörébe tartozó – szabályait megszegi; f) aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani; g) akivel szemben ideiglenes megelőző távollattás elrendelésének van helye; h) akit a Schengeni Információs Rendszerben elhelyezett figyelmeztető jelzés alapján védelem alá kell helyezni.

48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.